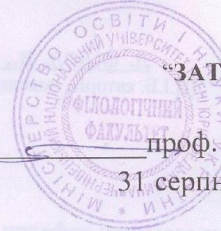

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра історії та культури української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

проф. Бунчук Б. І.

31 серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Спецкурс з фахових дисциплін (історія української мови)

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Українська мова та література

(назва програми)

Спеціальність 035.01 Філологія (українська мова та література)

(вказати: код, назва)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Філологічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни „Спецкурс з фахових дисциплін (історія української мови)” складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності 2015 р.) та відповідає освітньо-професійній програмі Українська мова та література, 035.01 Філологія (українська мова та література), 03 Гуманітарні науки.

Розробники: д. філол. н., проф. Скаб М.С.
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджено на засіданні кафедри історії та культури української мови

Протокол № 1 від “30” серпня 2021 року

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від 31 серпня 2021 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(Антофійчук А.М.)
(прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

1. Короткий опис навчальної дисципліни:

Завданнями семінару є організувати і забезпечити системну і систематичну роботу студентів над власними курсовими роботами, підготувати їх до організації наукової роботи школярів у школі та у системі МАН.

Метою навчального курсу є:

- Ознайомлення студентів з основами науково-дослідницької роботи;
- вироблення у студентів умінь і навичок здійснення власної науково-дослідницької роботи
- вироблення у майбутніх вчителів умінь і навичок організації науково-дослідницької роботи школярів і керування нею.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання і практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Здатність системно аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, цінувати його культурно-історичні та морально-етичні надбання, сприяти розв'язанню актуальних загальнодержавних і суспільних проблем;

ЗК 4. Здатність засвоювати і реалізовувати наукові та культурні досягнення світової цивілізації з поважним ставленням до різних культур, релігій, прав народів і людини, ідеї збереження миру;

ЗК 5. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 10. Здатність самостійно аналізувати, здійснювати науковий пошук;

ЗК 13. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

Фахові компетентності (ФК)

ФК 2. Демонструвати знання основних положень і концепцій у сфері теорії та історії мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, теорії комунікації, філологічного аналізу й інтерпретації тексту, уявлення про історію, сучасний стан і перспективи розвитку філології;

ФК 5. Розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови;

ФК 12. Володіти сучасними методами отримання науково-бібліографічної інформації;

ФК 15. Здатність володіти однією з іноземних мов, використовувати у практичній діяльності знання однієї зі слов'янських мов, знати основи латинської та старослов'янської мов.

ФК 18. Знання теорій української фонетики, фонології, морфології, лексикології, фразеології, лексикографії, синтаксису; вміння інтерпретувати та обґрунтувати думки різних дослідників з певної проблеми;

ФК 19. Знання історії виникнення слов'янської писемності, основних процесів виникнення, формування і становлення української мови, вміння добре і правильно читати давні тексти писемних пам'яток і вдало перекладати їх на сучасну українську мову;

2. Результати навчання

ПРН 1. Аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, аргументувати свою думку на дискусійні моменти української історії та сучасного суспільного життя;

ПРН 10. Володіти сукупністю знань про структуру мовної системи, уміти оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності: аналізувати, зіставляти, групувати факти мови, використовувати методи відповідного лінгвістичного опису;

ПРН 16. використовувати досягнення сучасної лінгвістики для розв'язання мовних питань;

ПРН 19. Використовувати мовно-країнознавчу компетенцію (уміння пристосувати свою мовленнєву поведінку до соціально-культурних особливостей країни, з представниками якої ведеться діалог).

ПРН 27. знати основні функції та закони розвитку мови як суспільного явища, структурно-системну організацію мови, норми української мови, її історію;

ПРН 29. вільно володіти мовою фаху, державною мовою, володіти однією з іноземних мов, знати основи однієї із слов'янських (польської), латинської та старослов'янської мов;

ПРН 30. використовувати лексикографічні джерела та Інтернет-ресурси з метою вдосконалення власної навчальної діяльності.

ПРН 31. аналізувати мовні явища у їх взаємозв'язку і взаємозалежності та виявляти закономірності їх функціонування у сучасних слов'янських мовах на різних рівнях мовної системи;

Перелік мінімуму знань, умінь, навичок, необхідних для подальшої практичної діяльності, що повинні отримати студенти в результаті вивчення дисципліни «Наукова робота з історії української мови у школі і ВНЗ»: Вміти проводити та оформлювати власне наукове дослідження; бути готовим організувати та керувати науково-дослідною роботою школярів під час вивчення української мови та у системі МАН..

3. Структура початкової дисципліни (теми занять)

Тиждень	Назва теми	К-ть год.	Теми СРС
1	Лекція 1:	2	
	Організаційне заняття. Місце наукової роботи у навчальній діяльності школяра і студента.		
2	Заняття 1:	2	Проконсультувавшись з науковим керівником, сформулюйте тему курсової роботи на 4 курсі. Сформулюйте передбачувані мету і завдання дослідження Вашої роботи з урахуванням її структури(Максимальна оцінка - 5 б.)
	Дослідницька проблема: напрямок студій, актуальність, наукове і практичне значення.		
3	Лекція 2:	2	
	Тема.. Як правильно організувати науково-дослідницьку роботу школяра і студента. Алгоритм обрання теми.		
4	Заняття 2:	2	Сформулюйте об'єкт і предмет дослідження Вашої курсової роботи. (Максимальна оцінка - 5 б.)
	Шляхи і прийоми збору фактичного матеріалу.		
5	Лекція 3:	2	
	Пошук наукових та навчально-методичних джерел. Робота з науковою літературою. Методологія дослідження		

6	Заняття 3:	2	
			Сформулюйте абзаци вступу про джерельну базу, методологію Вашої роботи. (Максимальна оцінка - 5 б.) Підготуйте список літератури до Вашої роботи. (Максимальна оцінка - 10 б.)
7.	Лекція 4:	2	
	Дотриманні принципів академічної доброчесності при підготовці і захисті науково-дослідницької роботи..		Проведіть перевірку на плагіат фрагмента Вашої роботи і прокоментуйте її результати.
8.	Лекція 5:	2	
	Опрацювання і написання історії питання та теоретичної частини роботи..		
9.	Заняття 4:	2	
	Принципи і шляхи роботи над теоретичною частиною роботи.		Підготуйте фрагмент роботи, присвячений історії питання. (Максимальна оцінка – 5 б.). Підготуйте фрагмент роботи, присвячений теорії питання (Максимальна оцінка – 10 б.)
10.	Лекція 6:	2	
	Принципи і шляхи роботи над практичною частиною роботи.		
11.	Заняття 5:	2	
			Письмове повідомлення про практичну частину Вашої роботи (структура, основні класифікації, аналіз фактичного матеріалу). (Максимальна оцінка - 5 б.)
12.	Лекція 7:	2	
	Підготовка тексту науково-дослідної роботи.		
13.	Заняття 6:	2	
	Підготовка тексту роботи		Підготовка чернетки тез на студентську наукову конференцію на тему Вашої магістерської роботи. (Максимальна оцінка - 10 б.)
14.	Лекція 8:	2	
	Захист науково-дослідної роботи. Підготовка матеріалів до апробації.		Запропонувати 2-3 теми науково-дослідних робіт для МАН, їх план та літературу. (Максимальна оцінка - 5 б.)
15.	Заняття 7:	2	
	Підсумкове заняття. Залік.		Подати як залікову роботу чернетку Вступу і Теоретичної частини Вашої роботи. (Максимальна оцінка - 40 б.)

Рекомендована література:

Основна

1. Асіїв Л. Курсова робота з українського мовознавства: Методичні вказівки до написання та вимоги до оформлення курсової роботи . Львів: ЛНУ, 2008. 87 с.
2. Асіїв Л. Як написати учнівську наукову роботу / Л. Асіїв, І. Бородчук та ін. Львів : Кобзар, 2003. 5 с.
3. Балагура Т. Наукова робота учнів – міф чи реальність? Укр. мова й л-ра в середніх шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2004. № 2. С. 96–101.
4. Білоусенко П.І. Мовознавче дослідження школяра. <http://journal.osnova.com.ua/download/4-164-6427.pdf>
5. Богдан С.К.. Наукова робота в МАН: десять порад юному мовознавцю. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 276 с.
6. Горошкіна О. М., Нікітіна А. В., Попова Л. О. Магістерська робота: від задуму до захисту: методичний путівник / О. М. Горошкіна, А. В. Нікітіна, Л. О. Попова. Луганськ, 2004. 21 с.
7. Еко У. Як написати дипломну роботу : Гуманітарні науки / Умберто Еко ; пер. за ред.О. Глотова. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с.
8. Жуковська В.В. Методичні рекомендації до написання, оформлення і захисту дипломних робіт з лінгвістичних дисциплін (для студентів Навчально-наукового інституту іноземної філології освітньо-кваліфікаційних рівнів “бакалавр”, “спеціаліст” та “магістр”). Житомир, 2011. 87 с.
9. Заболотний О. Як знаходити знання? (Організація науково-пошукової дослідницької діяльності учнівської молоді). Укр. мова й л-ра в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2003. № 2. С. 94–106.
10. Козачук Г. О., Дудко І. В. Дипломна робота з української мови. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006.— 88 с.
11. Колоїз Ж. Студентська наукова робота з української мови : [навч. посібн. для студ. ф-ту укр. філол.] / Ж. Колоїз, О. Остроушко. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2016. 162 с.
12. Конобродська В. Курсова і дипломна роботи з етнолінгвістики :[навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Валентина Конобродська. Житомир : Полісся, 2003. 236 с.
13. Мартинюк А. П. Основи наукових досліджень у лінгвістиці: навч.- метод. посібник / А. П. Мартинюк. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 40 с. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/>
14. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : [навч.посібн.]. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
15. Семенов О. М. Культура наукової української мови : [навч.посібн.] / О. М. Семенов. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
16. Скорук І.А. Курсова та дипломна робота з ономастики. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 296 с.

Словники та енциклопедії:

- Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів Київ: Вища школа, 1985. 360 с.
- Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ: Либідь, 2001. 224 с.
- Селіванова О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля. 2006. 716 с.
- Українська мова: Енциклопедія. Київ: Наук. думка, 2004.
- Шевченко Л. Ю., Різун В. В., Лисенко Ю. В. Сучасна українська мова: Довідник. Київ: Либідь, 1993. 336 с.

Бібліографічні покажчики:

- Бібліографічний покажчик журналу «Дивослово 1994 – 2010 рр. Київ, 2012.: URL <https://dyvoslovo.com.ua/wpcontent/uploads/2016/04/POKAZCYK.pdf>).
- Власенко В. В. «Сучасна українська літературна мова: Бібліографічний покажчик (Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004. 508 с. URL: http://eprints.zu.edu.ua/13659/1/Vlasenko_bibliografija.pdf)
- Івченко А. О. Історія та етимологія української фразеології: Бібліогр. покажч. (1864–1998) / А. О. Івченко. Харків, 1998. 159 с.
- Комова М. Українська термінографія 1948–2002: бібліографічний покажчик / М. Комова. – Львів: Ліга-Прес, 2003. 112 с.)
- Лексикологія та лексикографія української мови: науково-допоміжний бібліографічний покажчик / Наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»; упоряд. О. А. Дікунова; за ред. Г. М. Віняр. Кривий Ріг, 2013. 71 с. URL: <http://refos.in.ua/ukrayinsekoji-movi-naukovo-dopomijnijbibliografichnij-pokajch.html?page=2/>
- Найкраща в світі – рідна мова: рекомендаційний бібліографічний покажчик. Краматорськ: ДДМА, 2015. 20 с.
- Скаб М.В. Мова і релігія. Бібліографічний покажчик. Чернівці: Родовід, 2016. 344 с.
- Скаб М.С. Мовні засоби і способи найменування та позначення адресата мовлення: навчально-методичний посібник. Чернівці, 2020. 206 с.
- Українська ономастика: бібліографічний покажчик / Інститут української мови НАН України. Київ. 2013. 364 с. URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Structure/Departments/Department6/Documents/biblioteka-ukrajinskoji-onomastyky.pdf>)

Форма контролю та оцінювання результатів навчання: З методів контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності використовуємо такі: методи контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, методи письмового контролю: до **кожного** заняття **кожен** студент подає письмово повідомлення на відповідну тему. **Студенти, що працюють за індивідуальним графіком, надсилають роботи викладачеві на електронну пошту.**

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий тест (залік)	Сума	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
	5		5		5, 10			5, 10		5		10	5			
60														40	100	

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ
(ЗА ШКАЛОЮ ECTS ТА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ)**

Критерії оцінювання письмових та усних повідомлень, створених і виголошуваних під час роботи над курсом:

Сума балів від максимально можливих %	Оцінка (в балах)	Оцінка (в балах)	Критерії

	3 максимально можливих 10 б.	3 максимально можливих 5 б.	
90-100	10 (відмінно)	5 (відмінно)	У повідомленні повністю розкрито задану тему, студент вільно володіє матеріалом, дотримується чинних стандартів бібліографічного опису, цитування тощо, усне (писемне) мовлення відповідає нормам сучасної української літературної мови
80-89	9 (добре)	4, 5 (добре)	У повідомленні добре розкрито задану тему, студент добре володіє матеріалом, дотримується чинних стандартів бібліографічного опису, цитування тощо, усне (писемне) мовлення загалом відповідає нормам сучасної української літературної мови (трапляються окремі незначні огріхи).
70-79	8 (добре)	4 (добре)	У повідомленні добре розкрито задану тему, студент добре володіє матеріалом, дотримується чинних стандартів бібліографічного опису, цитування тощо, усне (писемне) мовлення загалом відповідає нормам сучасної української літературної мови (трапляються окремі огріхи).
60-69	7 (задовільно)	3, 5 (задовільно)	У повідомленні задовільно (з певними пропусками і неточностями) розкрито задану тему, студент задовільно володіє матеріалом, дотримується (з певними відхиленнями) чинних стандартів бібліографічного опису, цитування тощо, в усному (писемному) мовленні трапляються порушення норм нормам сучасної української літературної мови
50-59	6 (задовільно)	3 (задовільно)	У повідомленні достатньо (з пропусками і неточностями) розкрито задану тему, студент задовільно володіє матеріалом, загалом дотримується (з певними відхиленнями) чинних стандартів бібліографічного опису, цитування тощо, в усному (писемному) мовленні трапляються порушення норм нормам сучасної української літературної мови
35-49	4 (незадовільно)	2 (незадовільно)	У повідомленні не розкрито задану тему, студент не володіє матеріалом, не дотримується чинних стандартів бібліографічного опису, цитування тощо, в усному (писемному) мовленні трапляються системні порушення нормам сучасної української літературної мови
0-34	3 (незадовільно)	1,5 (незадовільно)	Завдання не виконано (студент не підготував, не виголосив, не подав викладачеві необхідні матеріали).

Критерії оцінювання за кількістю набраних упродовж роботи над курсом балів:

Сума балів від максимально можливих %	Оцінювання в системі ECTS	Оцінка	Примітка
90-100	A	Зараховано (відмінно)	
80-89	B	Зараховано (дуже добре)	
70-79	C	Зараховано (добре)	
60-69	D	Зараховано (задовільно)	
50-59	E	Зараховано (задовільно)	
35-49	FX	Незараховано (незадовільно)	з можливістю повторного складання
0-34	F	Незараховано (незадовільно)	з обов'язковим повторним курсом

Оцінки «Зараховано», „A” („відмінно”) заслуговує студент, який виконав на високому науковому й методичному рівні усі завдання, передбачені планом курсу, виявивши при цьому всебічні, систематичні і глибокі знання і відмінні навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови(90–100 балів).

Оцінку «Зараховано», „B” („добре”) отримує студент, який виконав на високому науковому й методичному рівні абсолютну більшість завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому загалом систематичні і глибокі знання і добрі навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови(80–89 балів).

Оцінку «Зараховано», „C” („добре”) отримує студент, який виконав на доброму науковому й методичному рівні більшість завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому загалом добрі знання і добрі навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови (70–79 бал).

Оцінки «Зараховано», „D” („задовільно”) отримує студент, який виконав на задовільному науковому й методичному рівні частину завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому задовільні знання і навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови (60–69 балів).

Оцінку «Зараховано», „E” („задовільно”) отримує студент, який виконав на достатньому науковому й методичному рівні частину завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому задовільні знання і навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови (50–59 балів).

Оцінку «Незараховано», „FX” („незадовільно”) отримує студент, який виконав на задовільному науковому й методичному рівні невелику кількість завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому задовільні знання і навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови (35–49 балів).

Оцінку «Незараховано», „F” („незадовільно”) отримує студент, який не виконав завдань, передбачених планом курсу (0-34).

Якщо студент отримує від 50 до 100 балів, то він отримує за залік *зараховано*, якщо ж менше 50 балів, то отримує *незараховано*.